

80

KOLOZSVARI M. KIR. BAZDASAG AKADEMIA
KÖNYVTÁRA
1918

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI Nr. 20
17 MAI 1925

In acest număr: Oameni de credință... de Octavian Goga; In pridvor poezie de D. Ciurezu; Campania de răsturnare de Alexandru Hodoș; Intre sat și oraș de Vintilă Russu-Șirianu; Om cu noroc de Ion Gorun; Alegerile comunale de P. Nemoianu; Scrisori din Budapesta de M. B. Rucăreanu; Cântăreșii de ieri și cei de azi de Mihail Munteanu; Săptămâna politică: Moartea lui Alexandru Marghiloman; Celdintâi asalt; Conferința Micei Antante de I. Balint; Gazeta Rimată: Terține pentru domnul Iorga de Al. O. Teodoreanu; Insemnări: Vorbele mari; Reîntoarcerea; Congresul presei latine; 10 Mai la Galați; Procesul Zelea-Codreanu; Feciorul lui Avram Iancu; etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Tara Noastră

Oameni de credință...

Cu drept cuvânt se spunea la abecedarul politicei, că pentru soarta tuturor mișcărilor democratice începătoare țaria convingerilor, sau cum s'ar zice intransigența principilor, e singură formulă de salvare. În deosebire de organismele moștenite din vremea sistemului censitar, care pe-o mică suprafață au putut crea și susține o solidaritate de interese, partidele și-au dat seama pretutindeni de axioma destul de banală, că pentru sufletul mulțimilor numai fluidul unei credințe poate constitui o platformă de raliere.

Acest adevăr părea a-l fi înțeles și lumea dela noi.

Partidul țărănesc, dacă a avut un oare-care răsuneț, e tocmai fiindcă invoca un crez și respingea ideia de transacțiune în materie de principii politice. Cămașa d-lui Mihalache apărea ca un simbol, care marcă o concepție și putea să trezească un sentiment de încredere. De bine de rău, ne găseam în fața unui program, care putea fi împărtășit sau detestat, dar care dădea impresia unei devoțiuni absolute pentru o cauză. Văzând vâjnoșia tenace a țaranului dela Tâpoloveni, aveai senzația, că înfășurât pe arena politică a ridicat capul o tagmă nouă, s'a ivit fanatismul cu privirea dârză, care nu toarnă apă în vin și de-ale cărui îndrăzneli se vor frânge ori-ce tentative de târguală. Secretul succeselor țărăniște de-aici era tocmai în această aparență de resurecțiune morală, care e la începutul tuturor manifestărilor similare.

Ce păcat, că se îngroapă prea repede laudabila pornire și se compromite în mod inoportun o idee. Din toată recenta coaliție înjghiebată deunăzi între partidul național și ceata d-lui Mihalache, aceasta e singura pierdere apreciabilă. După-ce proiectele de odinioară ale fuziunii s'au evaporat tocmai din pricina preț acutei diferențieri sufletești dintre cele două tabere, acest tardiv concubinaj vine să dărâme dintr'odată o construcție principiară. Proaspăta tovarășie eclipsează toată

sinceritatea mișcării țărăniste la noi și face să alunece pe tărâmul oportunității frivole o simpatică lozincă populară. Căci, ori-cât vor căuta agitatorii secerii să atribuie un caracter trecător acestui legământ, o spărtură făcută odată în încrederea mulțimii crește și se propagă mai departe. Nenorocita spărtură se va face în primul moment, când alături de profilul învățătorului dela Muscel se va ivi la sala „Dacia” și silueta d-lui Mișu Cantacuzino. Va fi atunci o clipă fatală, mai vorbitoare și mai plină de înțeles decât o bibliotecă întreagă, și-o prăvălire surdă va veni pe urma ei. Tânăra noastră democrație își plătește scump crizele ei de pubertate, și cine știe dacă astfel de sguduri inițiale nu vor slăbi pe multă vreme un binefăcător curent de simțire.

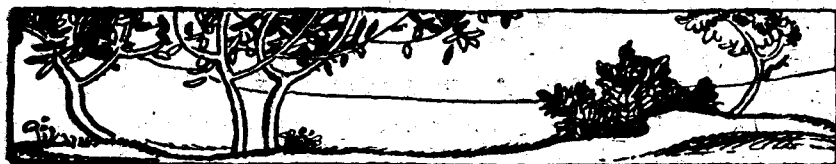
Dincolo de această reală pierdere, care se va resimți cu consecințele ei în orientarea urei bune părți din opinia publică, faimosul „*front unic*” nu inspiră serioase îngrijorări. Societatea care-l compune, în adevăr, nu se compară cu un bloc de granit. Câte grămezi de injurii reciproce nu stau la spatele acestor admirabili oameni de credință! Ce galerie de ființe disparate s'a prins laolaltă, și ce groaznice prăpăstii vor ei să acopere în pripă acum! E un ciudat caleidoscop dirigit parcă de capriciul unei fantezii nebune. Priviți-l: la frunte omul de cauciu Nicolae Iorga, zâmbind lui C. Stere, pe care nu demult la tribuna parlamentară îl declara trădător bun de pus la zid, ca să-l împuște... Alături, doctorul Lupu cu d. Stelian Popescu, stropiți de sus până jos în toți porii cu mocirla insultelor împrumutate, — iar imediat în dulce intimitate colocviul Argetoianu-Madgearu, reparat cu eleganță printr'un schimb de cărți de vizită...

Ce oameni de credință!

Cine-și închipuie, că din acest bagaj moral se poate ridica un templu, acel inconștient e sau un păgân care nu s'a rugat în nici o biserică, sau un biet orb deabinele. Nul Nici un arhitect din lume, cu astfel de cărămizi nu va înjgheba un lăcaș de închinare. Vorbele de astăzi vor porni în gol, desmișcate de strigătele de ieri, iar în locul slujbei pioase se va ivi mascarada. Un val de scepticism se va așterne în suflete, rece și sterp ca ori-ce glumă cinică. Se va sfărma „frontul”, și rămășițele lui pulverizate în conștiința publică vor îmbogăți lumea cu o decepție nouă...

O curată și sinceră părere de rău se poate rosti în aceste clipe de toți acela, care au nădăjduit cândva înlăturarea cu-o oră mai de vreme a atâtor păcate moștenite, cu gândul de-a duce la biruință idealul de regenerare a unei societăți. S'ar părea, că dictonul filozoofului care spunea că ne guvernează mai mult morții decât viire iarăși de-o tristă actualitate, și că până se vor destila cele câteva idei conducătoare ale lumii noastre politice ieșite din sbuciumul votului universal, mai avem de înregistrat încă multe apariții descurajatoare...

OCTAVIAN GOGA

În pridvor

Printre oleandrii 'nvăpăiați de flori,
O față mare cântă și se pierde,
Și soarele se'nalță să desmerde,
În urma ei, oleandrii visători.

Ea cântă'n mers și-aniă pe pridvor
Chilimuri Jungi, alese și 'nflorate,
— Un lan bogat de grâne revărsate
Și-un câmp de maci e'n împletirea lor.

Marama noi de borangic topt
Și trâmbe lungi de in nălbite 'n soare,
— E-un joc ciudat de ape curgătoare,
Ce 'ntr'un clăbuc de raze s'au oprit.

... E gândul viu al ochilor ei mari
Și cântecul ce'n mugure pe gură,
E sufletul ce-adâncurile-l fură,
Când țarina se umple de plugari.

Când câmpul se răsfrațe 'n ochii lor
Cu florile, cu grâul, cu pământul,
Când viața lor și'nproaspătă avântul
C'un gălgăit sălbatec de isvor...

Și'n ziua ce se'nalță peste sat
Și tremură ferbinte și senină,
O față mare, trupul svelt și'nclină
Și cântă,
Prin buclele de soare revărsat...

D. CIUREZU

Campania de răsturnare

Termometrul a înregistrat ieri 25 de grade la umbră. Și peste două zile începe campania de răsturnare a opoziției-unite. Iată, după părerea noastră, o acțiune politică foarte primejdioasă din punct de vedere al sănătății publice...

Doză, trei mii de oameni din suburbiile Bucureștilor se vor strânge Duminecă în rău-aerisita sală dela „Dacia“, nădușind din greu în numele democrației române. (Triumful ideilor mari nu se poate câștiga decât prin jertfă și suferință.) La rândul lor, sus pe scenă, vor asuda înghesuții oratorii. Căci, scormoniți din cele patru unghiuri ale țării, nici aceștia nu vor fi puțini. Se va ridica la tribună d. Pantelimon Halippa, vărsându-și tot focul care-l arde pe inimă, de când cu bătaia dela Zgurița. D. Alexandru Valda va sări să-l apere, firește, cu toată căldura de care e capabil temperamentul dumisale inflamabil. Iar d. dr. N. Lupu, care n'a rămas niciodată rece în fața poporului, nu va scăpa nici de data aceasta ocazia de a rosti un discurs incendiar.

Subt această avalanșă de săgeți înfierbântate, adunați laolaltă ca sardelele 'n cutie, supraîncălziți ca într'o etuvă a primăriei, călcați pe bătăături fără milă și fără întrerupere, cetățenii Capitalei vor blestema, se înțelege, guvernul dlui Ion I. C. Brătianu, răspunzător pentru toate nenorocirile care s'au abătut asupra populației, în ultimii trei ani. Câteva doamne, strânse prea aproape, probabil vor leșina. Vor fi, neapărat, mai multe cazuri de insolație. Zadarnic va flutura de-asupra asistenței congestionate, ca un apostolic evantaliu, barba cu adieri de vânt a dlui N. Iorga. Zadarnic vor intra în funcțiune batistele multicolore ale frunțașilor, începând cu batista de mătase „mauve“ a dlui Mihai Cantăcuzino și sfârșind cu basmaua roșie, cu picățele albe, a dlui Pavlică Brătășanu. Nimeni nu-și va putea răcori sufletul în această infernală baie de vapor, cu dușuri caniculare... Cel care va suferi mai puțin, se înțelege, va fi d. Ion Mihalache. Avantajul e explicabil. Fostul învățător dela Topoloveni continuă să umble, pretutindeni, numai în cămașe...

* * *

Să nu ni se ia în nume de rău, dacă ne îngăduim să facem glume pe socoteala acestui mare eveniment al vieții noastre publice. Dar, pentru noi, acest spectacol nu e nou. Sunt numai doi ani, dacă nu ne înșelăm, decând s'a mai jucat odată aceeași comedie în sala „Dacia”. Și, după cât ne aducem aminte, cu aceiași actori, cu aceleași decoruri, cu același public.

Tot atât, de vijelios pornise, în preajme anului 1923, faimoasa luptă împotriva Constituției. D. Grigore Filipescu comanda la Cameră detașamentul tiribombelor, părintele Man dela Ileana Mare își adusese de-acasă toate gazele asfixiante, d. Șt. Cicio Pop își întinsese coardele vocale până la refuz, iar d. Iuliu Maniu, solemn și găunos la vorbă, tronând peste toată această gălăgie asurzitoare de „jazz-band” african, când se mai potolea puțin scandalul spunea pe dinafară pasagii înțregi din discursul rostit la 1848 de Simeon Bărnuțiu, pe Câmpia Libertății... Se găsiseră, și atunci, destul curioși în mahalalele Capitalei, din Gramont până 'n gropile lui Ouatu, care să asiste la reprezentație. Mai bine de două mii veniseră numai ca să audă cum vorbește românește d. Cicio. Tot atâția alergaseră să-l vadă, în original, pe d. Pavlică Brățășanu. Sunt ocazii care, orice ați zice dumneavoastră, nu trebuiesc lăsate să scape.

Dar asaltul îndreptat cu atâta vigoare în contra guvernului n'a dus la rezultatul dorit. Tocmai când se încinsese puțin spiritele, și cortegiul de manifestați se pregătea să înfrunte, — cu frunțașii săi în frunte, — rezistența cordoanelor de jandarmi, au apărut tulumbele calmante ale pomperilor, pe care aceștia imediat le-au pus imediat în funcțiune. În fața acestui dușman neprevăzut, conducătorii mișcării de stradă au intrat, cum s'ar spune, la apă. Flacăra revoluționară s'a stins în zecé minute, ca un banal început de incendiu. Din tot războiul democrației române, salutat și atunci cu trâmbițe și tobe de gazetele din strada Sărindar, n'a rămas ca amintire decât cadavrele celor trei șobolani, spânzurați în chip simbolic de balconul fostului club tachist. O farsă de un gust foarte fin, pe care n'a apăsător se cuvine decât d. Stelian Popescu, directorul revistei „Veselia”.

* * *

Constituția însă s'a votat, guvernul în cazul, cetățenii alarmați în mod inutil s'au liniștit, lupta a încetat și covarașii au dispărut. N'au trecut nici două luni, și s'au înjurat. Astăzi, după șase semestre, — cum s'ar zice la Blaj, — se regăseșc din nou. Iar vor urui, prin urmare, tiribombele d-lui Grigore Filipescu. Iar se vor destupa, după o îndelungată clocire, fiiolele cu gaz asfixiant ale părintelui Man dela Ileana Mare. Iar își va pune la contribuție d. Șt. Cicio Pop coardele dumisale vocale. Iar va declama d. Iuliu Maniu câteva pasagii din discursul lui Simeon Bărnuțiu...

Sunt, ca să fim drepti, și două „numere” noi. Este, în primul rând, d. N. Iorga, ale cărui muierieși capricii au fost totdeauna o garanție de seriozitate și de statornicie; și este d. C. Argetoianu, al

cărui celebru pumn constituie un deosebit punct de atracție pentru păturile populare.

Ce se va alege din această ciorbă, cine poate să prevadă? Oamenii, care s'au strâns acum laolaltă ca să-și strige împreună ura lor comună pela colțuri de stradă, s'au înjurat până ieri-alaltăeri, ca la ușa cortului. Evident, în fundul conștiinței sale, fiecare își păstrează aceeaș părere despre adversarul de ieri. D. N. Iorga continuă să creadă, că d. C. Stere și-a trădat țara. D. Virgil Madgearu continuă să creadă, că d. C. Argetoianu a fost complicele „escrocului” Schuller. D. dr. N. Lupu va continua să creadă, că d. Stelian Popescu e un falsificator de testamente. Și așa mai departe...

Dar, atunci, pentruce s'au adunat în aceeaș tabără, acești foști protivnici, a căror improvizată alianță nu e cimentată nici măcar de sentimentul stimei reciproce? Ce ideie i-a silit să se unească, deși se disprețuiesc? Pentruce și-au alăturat steagurile, când știu prea bine că se vor despărți din nou, căci nu sunt sortiți să se înțeleagă?

Răspunsul e foarte simplu. Ni l-au dat chiar comandanții acestui pestriț conglomerat de opozanți înăcriți. Ei nu mai pot să rabde, — guvernul trebuie să plece!

* * *

Guvernul trebuie să plece!

Foarte bine, suntem de aceeaș părere. Dar, pentruce atâta fierbere, pentruce atâta gălăgie, pentruce atât deranj? Și pentruce atâta nădușală, într'un anotimp atât de călduros? Partidul liberal se găsește, în chip f. resc, la sfârșitul cărmuirii sale. S'ar putea spune, fără intenția unui joc de cuvinte, că el cade „prin el însuș”. Cel mai ieftin succes de galerie e la îndemâna oricui va vrea să însire nemulțumirile răscolite de apăsătoarea prelungire a actualului regim. În privința aceasta, oricâte ropote de aplauze și oricât tropăit de picioare ar deslănțui oratorii din sala „Dacia”, meritul nu va fi al lor. El e, în orice caz, mai mult al dlui Vintilă Brătianu.

A'tceva așteaptă lumea serioasă dela noi. Nu tiribombe, nu tulumbe, și nici gaze asfixiante. În preajma unei schimbări de guvern, care nici măcar nu se poate evita, o singură forță colectivă e necesară. Aceea pe care o pune la dispoziția țarei, răzîmându-se pe încrederea ei, un organizaism politic omogen, capabil de o durabilă operă constructivă, ferită de dezorientare și asigurată împotriva surprizelor.

Reprezintă această forță, îndreptată spre o singură țintă, noua „Federație” a dlor Iorga-Lupu-Măniu-Mihalache? Aruncați-vă numai odată privirea asupra galeriei de figuri care o compun, și veți înțelege câtă coeziune poate oferi acest cortegiul de Carnaval.

O demonstrație nici măcar nu mai e necesară...

ALEXANDRU HODOȘ

Intre sat și oraș

Aci, între zidurile orașului, fierbem răsuciți, răsculați unii de alții, împinși și înghesuși reciproc, amestecați în bulboana de apă aspră a vieții, ca niște raci într'o oală neîncăpătoare.

Mereu grăbiți, mereu provizorii în așezările noastre, ne întretăiem drumurile la fiecare pas, alergăm nădușiți și cotidiani după un „mai bine“, care ne alunecă mereu printre mâni. Inrăiți în chip absurd și neînțeleșii unii față de alții ne isbim cu pieptul, cu coatele, ne călcăm reciproc bătăturile, într'o înbulzeală de străvechi bleștem al Babylonului.

Când nu ne vedem? Ia ce ceas nu ne întâlnim? În care loc nu suntem mereu împreună, îngrozitor de împreună?

Asupra noastră apasă porunca unei intimități lipicioase de toată ziua. Dar în această intimitate complectă, ne ignorăm tot atât de complect. Fiindcă intimitatea noastră este în afară, iar înlăuntru ne suntem străini și depărtați. Intimitatea noastră e o fatalitate a trotuarului, în care sufletul n'are ce căuta.

Grăbiți, grăbiți ca niște biciclete halucinate, trecem strada, radem în tangentă colțul dela Capșa, cu o singură mână dăm mâna, în drum, cu câte patru inși. Întâmplător, unul sau doi avem acelaș drum, la gazetă, la tribunal, la poștă, sau la teatru. Schimbăm atunci o vorbă două, care poate fi: „Ești tot acolo? Se plătește bine? Venim la putere? E rost de ceva, în chestia... cutare?“ Întrebăm și ne răspundem de aproape (poate la braț) dar atât de departe, încât de multe ori nici nu știm care din sutele de „intimi“ ne-a întreat, și căruia dintre miile de cunoscuți i-am răspuns.

Rareori relațiile noastre, strânse printr'o întâmplătoare identitate de scopuri, capătă o efemeră coeziune de interes, dar nu există coeziune sufletească să ne poată lega pe noi, orașeni cu neurastenia în cap odată cu diploma de bacalaureat în buzunar.

Soarta clementă, vroind să echilibreze acest bleștem, a pogorât asupra noastră marele har de a ști tot. Avem cincizeci de gazete pe zi și zece teatre pe seară, telefoane, automobile și avioane. Conferințe, cinematografe și concerte; întruniri, meetinguri și comunicate.

Știm tot ce se petrece în țară și aiurea.

Știm când cade guvernul, câți nepoți are fiecare deputat, și ce vin în place ministrului de Domenii. Știm cine va veni la putere și câți veri are viitorul ministru de Comerț.

Știm tot, și avem mijloace de a ști chiar cecece nu merită în adevăr să fie știut afară de acest „tot“.

* * *

Într-o zi, orășan grăbit, dezertând din zăduful orașului care apasă pe suflet și pe creștet, am sbughit-o la țară.

Cioara nu se mai vede din verdele crud al lanurilor proaspete și pomii roditori ș-au scuturat neaua delicată a florilor în poala livezilor...

Am intrat în sat în ciocănitul prietenos de toacă. Ce pasăre mare vrea să găurească alba clopotniță?

O doamnă vacă m'a întâmpinat, în drumu-i spre casă, cu muget blând și priviri umede...

Am adormit în miresme subțiri și tari de câmp tânăr, și în lătrat de potâi, care pune hotăr și mai limpede liniștei.

Dimineața, după liturghia cu miros de tămâie și de cămeși spălate proaspăt, în amurg, după ce am învățit și eu o horă între două fete voinice, am privit, am vorbit cu mulți și am gândit vorbind cu mine.

Am gândit ce scriam mai sus și ce scriu aci mai jos.

Aci, în văzduhul larg al satului se cunosc și ei.

Dar ei își cunosc reciproc, părinții, copiii, bunicii și neamurile și își cunosc mai presus de toate sufletele.

Aci există, robustă și încă neștirbită, acea coeziune sufletească în care stă — orice ar crede cine pofteste să creadă — piatra temelie a așezământului nostru de stat.

Dar la oraș, știm tot.

Aci, la sat, nu se știe mai nimic.

Că nu se știe câți nepoți are fiecare deputat, și câți veri are viitorul ministru de Comerț, nici o pagubă! Dar sunt mulți cari nu cunosc noile hotare ale țării, sunt mulți cari nu înțeleg cine sunt și pentru ce dau raite udate cu rachiu unii ambasadori clandestini ai Moscovei, sunt mulți cari nu știu că basarabeni sunt români din tată'n fiu, ca și noi. Am întâlnit doi, cari nu erau siguri de numele Regelui care-i stăpânește.

Și atunci, mă gândeam așa într-o doară, n'am putea noi orășenii, să le dăm din totștiința noastră, baremi din aceea care e folositoare, și lor câte ceva?

Mijloace sunt destule și ne vom îngădui să indicăm în viitor câteva. Înainte de toate ne-ar trebui mai multe convingeri și mai puțină lenie.

VINTILĂ RUSSU-ȘIRIANU

Om cu noroc

— „O sută de mii lei numai cu zece lei, domnilor, mâine ultimă și definitivă tragerea!.. poftiți domnilor, nu pierdeți ocaziune!..“

Mitică Spancioc, ajutor de subșef de birou, eufemism sub care își ascundea vechimea slujbei, ce poartă în buget și în state numirea mai modestă de copist-caligraf, luase tocmai cu un ceas mai înainte un mic acout de două sute de lei asupra lefei sale din luna curentă, și își îndrepta acum pașii spre birtul unde obicinuia a-și lua zilnică tocană cu cartofi.

O sută de mii lei numai cu un zece lei... adică ce ar fi dacă și-ar încerca și el odată norocul?

La cancelarie, nu era unul care să nu-și bată joc de lotăriile astea; în ziua tragerii însă te pomeneai că toți aveau bilete — necăștigătoare, b'ne înțeles, — un motiv mai mult ca să strige cu toții împotriva acestor potlogării... și să aștepte cea mai apropiată ocazie, să-și mai încerce odată norocul.

Pe furis, Mitică Spancioc vârî mâna în buzunar, scoase zece lei, și aruncând o privire sfioasă în dreapta și 'n stânga, îi puse repede în mâna ovreiașului, smulgând cu aceeași mișcare, un bilet albastru din grămada răsfrată. Ajoii, plecă repede mai departe, ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat, pe când roșcovanul negustoraș, încurajat de acest alișveris, striga cu o îndoită energie:

— „O sută de mii lei numai cu zece lei, domnilor, mâine ultimă și definitivă tragerea, — nu pierdeți ocaziune!..“

* * *

Două zile, Mitică Spancioc n'a făcut altceva decât planuri. În mahalaua lui, alături de unde ședea, era un loc de vânzare... A! de câte ori nu visase el să ajungă proprietar, om de considerație în mahală... Dar cu slujba va mai trebui încă să aștepte până să ajungă la o leafă din care să poată pune ceva la o parte; și chiar atunci, cât mai avea să tragă pe dracu' de coadă! Dacă însă da Dumnezeu vre-un noroc...

Nu o sută de mii să câştige, dar măcar cinci zeci de mii, tot era un început, ceva. De aici încolo, ar merge lucrurile strună. Ehe! ar şti el cum să facă şi cum să dreagă...

Şi viitorul i se arăta atunci atât de fermecător, că închidea ochii şi se înflora, şi se simţea mândru şi tare, şi fericit.

Apoi îşi trecea mâna peste frunte şi-şi scutura capul.
Prostii, închipuiri! Mai bine să-şi vadă de treabă.

* * *

Parcă nici nu-i mai era în gând biletul de lotărie, când, în drum spre cancelarie, se pomeneşte cu un drac de băiat, care-i ţipa în urechi: — *I... niversul* de mâine cu trăgerea lotăriei care s'a tras eride la Buzău!

— Ia dă *Universul*, băiete.

Mitică Spancioc împătură gazeta şi o puse în buzunar. Parcă se sfişeşte, — de ce? n'ar putea spune — să o desfacă, să se îndrepteze, a câştigat, or nu?

Parcă îi e frică de o deziluzie, şi ar vrea să prelungească această dulce nesiguranţă, care mai lasă încă loc visului frumos, mângaiat vreme de patru-zeci şi opt de ceasuri...

La cancelarie toţi aveau *Universul*. Acù, parcă-i părea rău că l'a mai cumpărat şi el.

Ca în totdeauna, nici unul nu câştigase nimic. Şi pe rând îşi rupeau biletele şi le aruncau înjurând. Unul mai ales era furios:

— Închipeşte-te, domnule, numai două cifre nu mi se potrivesc; aş fi câştigat lotul al doilea, cinci zeci de mii de lei!

Şi arată numărul.

— Uite, am 65,237 şi iese 68,297.

— Cum ai zis?

Mitică Spancioc sare de pe scaun, aleargă la pardesiu şi scoate *Universul*.

Adevărat... 68,297... dar asta era numărul lui!.. Sau poate nu-şi aducea bine aminte?..

Inima începu să-i svâcnească atât de tare, încât o auzea în urechi... Începu să se caute prin buzunare, — apoi îşi aduse aminte că lăsase biletul acasă, în cutia mesii... Să nu i-l fi luat cineva..

— Ce ai, domnule Spancioc?

— Nu mi-e bine, d-le şef, vă rog să-mi daţi drumul acasă...

Şi fără a mai aştepta vre-un răspuns, se repezi cu pardesiu subţioară pe uşă afară.

* * *

Era tocmai așa. Mitică Spancioc câştigase cincizeci de mii de lei. Când a luat biletul şi l-a pus alături de lista tragerii, i s'a făcut un moment negru pe dinaintea ochilor, apoi deodată a văzut, ca

în cifre de foc, amândouă numerile întocmai, și pe urmă a rămas câte-va minute înlemnit, fără graiu.

Reacțiunea însă nu întârziă.

Mitică Spancioc deveni de odată un om foarte serios și grav.

Cincizeci de mii de lei... avea de acum cincizeci de mii de lei... Frumoasă sumă... nu tocmai mare, dar frumoasă; ar fi putut să fie și o sută de mii, — dar în sfârșit!

Până spre seară toți prietenii lui Mitică știau vestea. La birt, a fost o adevărată năvală: felicitări, pupături, Mitică Spancioc era omul zilei. Deși nu avea franc în buzunar, birtașul se oferi să-i facă cel mai larg credit și prietenii băură până târziu în sănătatea norocosului câștigător.

— Să trăești, Mitică dragă, și să te văd milionar!

— Cu norocul lui, nici nu mai încape vorbă.

La ureche, un prieten se oferi să-l ducă la, un zaraț, care să-i sconteze biletul imediat. A doua zi, Mitică, nerăbdător de a vedea mai curând banii, și după ce ovreiul îi făcu tot felul de mofturi, că banii o să se plătească tocmai peste șeșe luni, că se fac rețineri, că sânt timbre, cheltueli de corespondență, că o să trebuiască să se ducă tocmai la Buzău, să piardă zile întregi, să mai dea bacșișuri la funcționari, — în sfârșit, se învoiră pentru patruzeci și cinci de mii de lei.

* * *

De data asta, cei doi prieteni nu se mai duseră la birtul cel vechiu.

Le da mâna să-și plătească în sfârșit un prânz la unul din restaurantele cele mai elegante.

Dar, ca prin farmec, abea se așezară la masă, și rând pe rând sosiră doi, apoi patru, apoi zece prieteni. Se făcu o masă lungă și cheful din ajun reîncepu, numai, de data asta, cu mai multă cheltuială.

În toiul chefului, un prieten veni să se plângă, la urechea norocosului câștigător, că e foarte strâmtorat, și că nu crede că un prieten așa de bun și de galantom cum a fost în totdeauna Mitică Spancioc... Amețit de vin și de sărbătorirea asta, devenit deodată mândru și generos, Mitică Spancioc se ușură de câte-va hârtioare.

Apoi nîră și alții...

A doua zi de dimineață, norocosul câștigător își făcu socoteala și constată, cu oare-care îngrijire, că împărțise în acest chip aproape zece mii de lei. În schimb, avea o durere de cap teribilă.

* * *

Seara un prieten veni să-i propună o afacere splendidă. Inventase el un mijloc sigur de a câștiga la „macă“.

— Ai o pereche de cărți? Uite-așa... Fă tu pe bancherul și eu pontez... Așa... și-așa... și pe urmă așa... Ai văzut? Așa e că e un metod sigur? Într'o seară faci alți cincizeci de mii de lei.

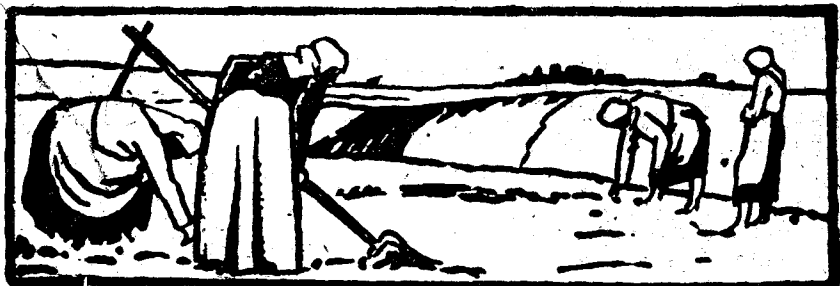
Mitică Spancioc, convins în sfârșit, se întoarce a doua zi de dimineață de la clubul *Intimitatea internațională* pe jos și cu cinci lei în buzunar.

* * *

A treia zi, când să se ducă iar la slujbă, cu dezolarea în suflet și cu chioară în pungă, află că de două zile era dat afară.

ION GORUN

Alegerile comunale

Câteva declarații ale primarului orașului Cluj, plasate într'un ziar minoritar, ne dau de veste, că întors dela București d-sa a adus cu sine toate instrucțiunile în vederea punerii în aplicare a noii legi administrative. Ni se spune, cu acest prilej, că în curând vom avea alegeri comunale în acest oraș, și că dintre toate orașele ardelen, singur Clujul este acela căruia i s'a recunoscut calitatea de „oraș municipal“.

Nu suntem în măsură să discutăm principiile de ordin pur administrativ din aceste declarațiuni. Din proiectul administrativ, modificat, noi nu cunoaștem decât cecece ne-au transmis ziarele în legătură cu debaterile parlamentare, și-cu declarațiile ministeriale, pe care nu le întregesc în chip suficient nici amănuntele date de primarul Clujului. Din discuțiile urmate în Parlament știm atât, că legea nu realizează o adevărată descentralizare. Banca ministerială a precizat cu destulă sinceritate, că nu a avut intenția să facă o lege definitivă, ci numai una provizorie, cu scopul de a unifica cele patru sisteme administrative deosebite. Adevărata lege administrativă definitivă se va aduce abia după experiențe de câțiva ani. Neavând, deci, elementele necesare, nu putem decât să regretăm, că nu ne putem de contribuția la inaugurarea noii vieți administrative. Dar, și până când textul proaspetelor reforme va vedea lumina tiparului în coloanele „Monitorului Oficial“ sau în afișele primăriei, vom putea atinge unele laturi de natură statornică ale orașelor ardelen, indiferent dacă paragrafele legii s'au pus de acord cu ele sau nu.

Printre chestiunile cu caracter permanent este, întâi de toate, partea pur politică a vieții comunale, pe care ne temem că noua lege nu a îmbrățișat-o în plenitudinea ei. Dar, cum legea este mai ales în funcție de buna sau răuau ei aplicare, nu strică să o discutăm în mod prealabil, începând cu o zi mai de grabă seria experiențelor ce se așteaptă.

Deși legea nu este clădită pe principiul descentralizării desăvârșite, ea prevede totuși unele organe destul de însemnate, care ajung în

fruntea oraşului pe bază electivă. Chiar dacă acestora nu li s'ar deferi atribuţiuni prea largi, totuşi guvernarea românească nu s'a pus la adăpost de eventuale calamităţi. Corpul electoral în oraşele ardelené este de o aşa compoziţie etnică, şi de o aşa covârşitoare majoritate faţă de elementul românesc care abia se înfiripează, încât trebuie se ne adunăm toată înţelepciunea politică pentru a putea găsi soluţiile potrivite cu interesele superioare ale statului.

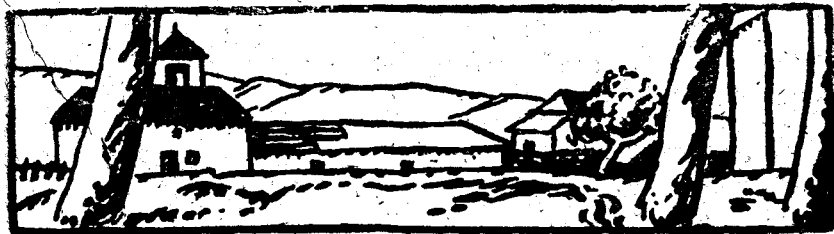
Cele mai multe din năzuinţele minorităţilor conlocuitoare tind spre formarea unui front comun. Dacă în politica generală a ţării acesta mai întâmpină oarecari dificultăţi, în aceea comunală toate condiţiile prielnice sunt de faţă. Covârşitoare ca număr, superioare ca stare materială, socială şi culturală, cu tradiţii pe care anevoie le putem pune de acord cu noua configuraţie politică, minorităţile văd în faţa lor o mică tabără românească, înduşmănită până la cuţite. Nu este greu de prevăzut calea ce-şi vor alege.

Gândindu-ne la acestea, tot mai mult ni se formează convingerea, că alegerile comunale din oraşele noilor noastre provincii vor fi o serioasă piatră de încercare a maturităţii politice şi a patriotismului românesc. Pe măsură ce drumul nostru de viaţă liberă naţională se întinde, tot mai mult se reliefează greşelile săvârşite, şi nu poate fi departe vremea, când va trebui să dispară aci politica de partid. Frontului unic minoritar, care se desemează, nu i se poate opune decât armonie şi program unitar din partea noastră.

Pentru o administraţie conştientă, acestea sunt creştini de o capitală importanţă, pe care ar trebui să le studieze cu temei şi din bună vreme; iar cunoscându-le să le utilizeze cu cât mai mult folos. Buna aplicare a noiei legi administrative — indiferent dacă e bună sau rea — se face aici acasă prin colaborarea organelor administrative cu totalitatea cetăţenilor români din Cluj, fie aceştia de orice nuanţă politică. Niçiodată nu s'a învederat necesitatea unei strânse colaborări între administraţie şi masa cetăţenilor, ca acum. Dar nevoia aceasta se va înţelege cu greu, deoarece ea se înfăţişează ca ceva nou şi neobişnuit în mentalitatea concetăţenilor noştri. Deoparte amintirile unei centralizări desăvârşite, de alta abstenţiunea şi eliminarea completă dela orice viaţă publică, ne-au obişnuit şi pe unii şi pe alţii cu administraţia de comandă, când autoritatea dispune iar majoritatea se supune. De-acum, chestiunea se va inversa: cetăţenii vor dispune iar organele administrative vor executa.

De aceea, citind declaraţiile d-lui primar al Clujului, ne permitem să-i atragem atenţiunea, că instrucţiunile cu privire la organizarea alegerilor comunale nu le poate aduce dela Bucureşti, căci ele nu vor izvorî decât de aici. De acolo nu se poate aduce decât textul unei legi, imperfecte dacă vreţi, dar care poate deveni din cele mai bune, prin o pricepută, conştientă dar mai ales o românească executare.

P. NEMOIANU

Scrisori din Budapesta

Campania pentru revizuirea tratatului dela Trianon. — **Încurajări din lagărul foștilor aliați.** — **O întrunire a „Uniunii naționale maghiare“.** — **Speranțe, după alegerea lui Hindenburg.**

Zilele trecute a apărut o carte voluminoasă, redactată de publicistul și politicianul englez Robert Birkhill, cu titlul *Seeds of the war* (Germenii războiului). Datele au fost culese în cursul unei călătorii de studii prin Ungaria și prin statele succesoare, și în coada lor autorul a atârnat concluzia, că „actuala orânduire de state, creată de niște doctrinari lipsiți de cunoștințe reale ca Wilson, dictată de ură și de răsbunare, nu se poate menține, deoarece poartă încă dela zămislire germeii unui război, poate și mai oribil decât cel mondial“. Minoritățile naționale, zice d. Birkhill, sunt stârpite prin reformă agrară și prin politica bisericească și școlară. Autorul dă și o soluție, pretinzând „să se realipească la Ungaria teritoriile limitrofe, cu populație pur maghiară“. României i-ar rămâne astfel numai Ardealul propriu zis, cedând Aradul, Timișoara și Oradea-Mare, iar Banatul ar reveni Ungariei, în întregime.

Ministrul afacerilor străine al Angliei d. Austen Chamberlain a rostit un discurs recent la Birmingham, care a vrăjit cercurile politice ungare, servind din nou naționaliștilor ca material de agitație. D. Chamberlain a declarat, că în Europa nu domnește pacea, ci frica de un nou război, deci trebuie să se creeze un nou pact al *siguranței păcii*, încadrând însă și pe inamicii de ieri, de oarece chiar iscălitorii tratatelor de pace „*au ajuns la convingerea, că ele trebuie modificate*“. Nu numai opinia publică din Anglia este mobilizată și montată pentru o atitudine mai indulgentă față de Ungaria, ci și în Franța, mai ales de când în fruntea treburilor publice se găsește cartelul partidelor de stânga, „grupul parlamentarilor filomaghiari“ desvoltă o activitate foarte accentuată. Ziarul *Magyarság* publică declarațiile senatorului alsacian Weiller, ale altui senator, d. Reynald, ca și pe acelea ale deputatului de Belfort, Saget. Toți convin, că diferite considerații economice și

politice impun un nou aranjament al frontierelor. Budapesta, ca centru de producție, trebuie să-și recapete debușeurile pierdute, și mai ales drum spre mare. D. Saget crede, de pildă, că este o absurditate capitală, faptul că elevii maghiari din școlile din Transilvania nu mai au voie să învețe istoria pe care au învățat-o până acum. Deputatul francez pledează pentru ideea, ca instrucția în școlile secundare și Universității să fie uniformă pentru toate teritoriile unde locuiesc ungurii.

În urma acestor manifestații pline de semne încurajatoare, atât politicienii unguri, cât și factorii culturali și organizațiile sociale, ca „Magyar Nemzeti Szövetség“ (Uniunea Națională Maghiară) accentuează necesitatea unei acțiuni generale, mobilizând toate forțele și sursele de propagandă, pentru a se ajunge la țelul final: revizuirea tratatelor.

* * *

„Uniunea Națională Maghiară“, care a organizat meetingurile războinice în contra noastră acum doi ani, sub prezidenția fostului ministru de interne baronul Perényi Zsigmond, a început seria întrunirilor pentru revizuirea tratatelor, de data aceasta în regiunile cele mai susceptibile, în apropierea graniței spre România, la Gyoma. Baronul Perényi a rostit un discurs în fața reprezentanților autorităților de stat și a celor județene, spunând că diferitele conflicte economice și politice, rezultate din greșelile tratatelor, au avut darul să convingă pe oamenii politici englezi, că revizuirea este o necesitate primordială. Această situație însemnează pentru unguri posibilitatea renașterii naționale. Baronul Perényi a sfârșit proclamând solemn, că *pace nu există, până se continuă politica actuală minoritară în statele succesoare; fiecare ungar este dator să se însiruie în frontul unitar pe chestia revizuirii tratatelor de pace.*

Fostul ministru Földes Béla, profesor universitar, a arătat o altă latură a activității societății ungurești, frământată de ideea schimbării actualei situațiuni. A amintit, că înainte cu doi ani s'a format o societate cu scopul de a studia cauzele războiului și consecințele păcii. Datoria membrilor societății este de a aduna toate datele referitoare la urmările dăunătoare ale tratatului dela Trianon. În repetite rânduri s'a atras atenția ziarelor americane, elvețiene și engleze asupra nedreptăților tratatului. S'au cules toate părerile specialiștilor străini cu privire la tratatul dela Trianon și întreaga literatură în chestia aceasta. S'a demonstrat, că datele statistice ale statelor vecine sunt pervertite. S'a compus o lucrare mai mare, cuprinzând întreg materialul amintit. Cartea va apare în limba germană și engleză. D. Földes a amintit cu satisfacție, că un istoriograf american a ajuns la convingerea, că „condițiile actualelor tratate de pace sunt cele mai nedrepte în istoria tuturor tratatelor; ele constituiesc șantaj și o tâlhărie“. Profesorul universitar Földes a terminat comunicarea sa astfel: „Neobosiți, trebuie să ținem sub un asalt permanent conștiința lumii și să zdrobim zidurile temniței de Trianon“.

Frământarea iridentiştilor maghiari a fost mai mult tragico-comică,

atâta vreme cât se mărginea la o gălăgie stridentă, la afișarea și repetarea dictonului „Nem, nem, soha“! (Nici odată!) și a noului crez al reînvierei Ungariei-Mari; atâta vreme cât idolul națiunii era vătaful de pötere, Hejjas Ivan, ale cărui detașamente excelau prin jefuirea populației ovrești; atâta vreme cât se credea serios, că 3000 de „viteji“ sunt capabili să alunge din Slovacia pe cehii „cari nu s'au distins în război prin curajul militar“. Dar, realitatea brutală începe încetul cu încetul să transforme aprinsa ideologie ungară, supusă și ea preceptelor, nemiloase de ordin economic internațional. Avântul plin de fantezie al refugiaților din cele patru foste colțuri de țară ungu-rească și taraba neoliteraților „apărători de rasă“ apare acum ca un vis absurd, care a apăsat pieptul patrioților unguri. Ideia iridentei însă se propagă acum în altă formă, mai primejdioasă și cu efecte mai trainice. Ea se cultivă pretutindeni, prin educația fizică, prin propa-garea sistematică a urei contra barbarilor vecini, prin luminarea publi-cului cu ajutorul conferințelor instructive, falsificându-se istoria trecutului îndepărtat și a actualului prezent.

Revizuirea tratatelor de pace a ajuns un adevărat mijloc de speculă în mâinile cărmuitorilor de azi ai Ungariei. Opinia publică din Ungaria este narcotizată din nou, fluturându-i-se sub nas mirajul schimbării frontierelor. Totuși, simptomele unei schimbări de atitudine din partea marilor puteri față de Ungaria nu pot fi indiferente cercu-rilor politice ale Micii Antante. Importanța contrapropagandei se afirmă tot mai imperios. Cehii au dus această artă până la perfecțiune, cauza lor este cunoscută și apreciată pretutindeni, încât, în timpul dîi urmă, chiar au redus organele lor de propagandă, care s'au achitat de datorie întrecând măsurile așteptate. Noi, în schimb, — economisim..

* * *

„Heil“! „Éljen“! „Hoch Hindenburg“! „Hoch Deutschland“! Acestea sunt urările de bucurie, care încălzesc actualmente piepturile patrioților unguri. Ei nu se gândesc la repercursiunea pe care o va avea în opinia publică mondială semnificativa alegere a mareșalului Hindenburg ca președinte al Republicii germane. Naționaliștii unguri jubilează în unison, anunțând că alegerea lui Hindenburg înseamnă triumful definitiv și inapelabil al Germaniei naționaliste, dar mai în-seamnă și începutul renașterii Ungariei, care și-a luat partea frățească atât în gloria de război, cât și în supliciile martiriului din timpul de pace. Înseamnă, că „nu se vor mai suferi loviturile de cravașe din partea străinilor, nu se vor mai admite exploatarea economică și ocupația străină“. Cercurile liberale ungare, făcând bilanțul politic a alegerii lui Hindenburg, constată că ea înseamnă biruința militarismu-lui și a naționalismului ireal. Eroul dela Tannenberg, prin geniul lui militar, reprezintă forța Germaniei și credința ei în revanșă. În Ger-mania, la alegeri, a luptat liberalismul contra conservatismului, prin-cipiile progresiste contra reacțiunii, ideile monarhiste contra prin-cipiului republican, sabia contra instrumentului de muncă. Națiunea ger-

mană s'a pronunțat, dar acest verdict poate constitui catastrofa Germaniei și a sateliților ei, cari fatalmente sunt înhămați la șlepul imperiului. Astfel se decide și soarta Ungariei, care începuse să progreseze pe drumul consolidării. De fapt, se va visa despre vechiul regim, despre garda imperială, despre crucea de fier, despre drumul de fier Berlin—Bagdad, despre minele metalurgice din Franța de nord... Orgoliul național german va întrona din nou dictonul „Wir fürchten nur Gott“! Iar triumviratul, Westarp, Rewentlow și Tirpitz va pune în aplicare cealaltă lozincă, devenită în toată lumea antipatică, dar după șapte ani după război reînviată: „Nur immer feste druff“ ...

Budapesta, Mai 1925.

M. B. RUCĂREANU

Cântăreții de ieri și cei de azi

— O criză a învățământului de cânt —

Criza învățământului de cânt preocupă de multă vreme critica muzicală franceză, și nu numai criticii proprii, ci și străduindu-se să demonstreze absența îngrijitoare a pedagogiei sunetelor vocale, dar și numeroși medici de specialitatea laringologiei. Constată că în Franța studiul cântului se află astăzi în plină decadentă.

De când principiile pedagogice ale lui Faure, părintele cântului francez, au dispărut din preocupările tehnice ale maestrilor de cânt, lirica franceză se arată mereu tot mai secătuită de artiști cari să reprezinte adevăratul „bel canto.”

Eroarea începe odată cu apariția muzicii wagneriene. Linia melodică wagneriană, înglobată în masa acordurilor orchestrale, pentru a putea fi reliefată cerea necondiționat o respectabilă cantitate de volum sonal. În chip firesc, maestrul de cânt al acelei vremi, educați în considerațiuni de speculație a sunetelor vocale, și dând acestora o atențiune pur calitativă, în fața noilor cerințe de dezvoltare a timbrului vocii au rămas complet dezorientați. Dezorientarea aceasta s'a afirmat și în Franța și în Italia,

Drama wagneriană deveni pasiunea tuturor amatorilor de teatru muzical. Mările scene lirice europene și americane purtau permanent pe afixe numele marelui compozitor german, și impresarii pretindeau zadarnic maestrilor cântăreți cari să interpreteze în noua tehnică a dramei muzicale.

S'au recrutat, în pripă, actori lirici dintre cântăreții dăruiți cu voci viguroase, cântăreți de „forță” cum spunea odinioară, dar nici aceștia n'au putut rezista multă vreme furtunosului val al melodiceii wagneriene, în cât și ei și-au încheiat activitatea profesională foarte de timpuriu.

Trebuia, așa dar, să se avizeze la un nou fel de a cânta, cântecul prin forță dovedindu-se că obosește fiziologia laringială. Și încetul cu încetul s'a ajuns la convingerea, că tot în vechiul sistem de

cânt italian se poate găsi formula pentru deslegarea problemei atât de turburătoare a cântului wagnerian.

Cantitatea de forță urma să fie înlocuită prin cantitatea de volum. O prodigioasă dezvoltare a timbrului vocii, un exercițiu amănunțit al musculaturii căilor respiratorii, a casei de rezonanță, a tot ce poate facilita o emisiune sigură și ușoară, printr'o distribuție de aer calculată, și fără de eforturi vulgare. Aceasta ar fi schița unei bune școli de cânt. Științificește i s'a confirmat temeinicia. S'au scurs însă câteva decenii și încă nu s'au descoperit mijloacele unei definitive realizări.

În revista *Mercure de France* dela 1 Martie 1925, dna Annette Pari semnează un foarte judicios articol despre criza învățământului de cânt, ajungând la constatarea, că lipsa de cântăreși nu se datorește sărăciei de daruri vocale a națiunii franceze, ci numai ignoranței desăvârșite a maștrilor de cânt. Pentru cei cari au trăit în marea Metropolă, este cunoscut chipul, cum se improvizează cei mai mulți dintre „maștrii de cânt“ ai Parisului, și revolta dnei Annette Pari este ușor de explicat. Un concert într'o sală luxoasă, bilete dăruite, doamne în toalete ațăătoare, închipuite admiratoare care aduc pe scenă, zâmbind, jerbe de flori, reclamă serios retribuită și concertistul, până ieri un simplu anonim, recrutează elevi, și peste puțin devine un cretin de faimă în arta cântului.

S'ar putea obiecta, că în galeria pariziană a maștrilor de cânt figurează nume de foști cântăreși iluștri. Obiecțiunea aceasta s'ar cuveni să fie privită ca justă; dar experiența ne-a încredințat, că între un cântăreș și maestrul de cânt este, adesea, un abis. „Este necesar să se creeze o școală de pedagogie a cântului, și este deasemenea important să se reclame și organizarea criticei vocale“, scrie dna Pari. Chestiunea pedagogiei cântului nu este o noutate. Mulți medici, fervenți observatori ai glasului omenesc, au contribuit cu studii de mare însemnătate pentru tehnica cântului. Studii asupra mecanismului vocal sunt suficiente pentru crearea unei pedagogii de specialitate: pedagogia există, ne lipsesc pedagogii.

Critica vocală este și ea destul de prețioasă pentru sprijinirea învățământului de cânt. Spicuim tot din articolul dnei Pari: „Critica muzicală ignorează, în general, toată știința vocală, aprecierile ei asupra vocilor nefiind determinate de cât de o plăcere sau o neplăcere absolut auditivă, fără nici-un raport cu tehnica cântului; căci nu trebuie să se confunde interpretarea lirică cu valoarea însăși a vocilor“.

Articolul dnei Pari interesează foarte mult și mișcarea noastră muzicală în starea ei de azi, atât de înfloritoare și cu atât de nobile nădejdi pentru viitor. Când avem două instituțiuni permanente de Operă națională, din belșug subvenționate de stat, credem că ar fi timpul să dăm cântului nostru artistic cât mai largi posibilități de perfecțiune. Lirica românească în înfățișarea ei actuală se resimte până la evidență de inferioritatea profesională. Suntem de aceea în primul

stadiu al exhibiunii vocale. Cântăreții noștri cuceresc numai prin simpatie auditivă.

Marii înaintași ai cântului românesc, cari au putut să-și apropie în timpurile de fericită educație a cântului sfaturile măștrilor de altădată din principalele centre muzicale ale lumii, au purtat cu glorie darul vocilor, cu care națiunea noastră este așa de generos dotată. E destul dacă cităm nume ca D. Popovici-Beyreuth, directorul Operei din Cluj, Dumitrescu, Gr. Gabrilescu, Demange-Codrescu, sau Hariclea Darclée, Nouvina, Elena Teodorini, etc... etc.

Spre a nu rătăci prea mult într'un necunoscut ale cărui rele efecte, foarte târziu, le vom aprecia, este prudent să fixăm dela început temelia așezământului de cânt național românesc.

În această direcție, preocupările cercurilor artistice occidentale n'ar trebui să ne rămână indiferente.

MIHAIL MUNTEANU

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Moartea lui Alexandru Marghiloman

Printr'o îngropăciune discretă și simplă, fără nicio paradă militară și fără cealaltă paradă, cu mult mai deșartă, a discursurilor, — așa cum însuș cel dispărut dorise, — s'a încheiat deunăzi într'o dimineață caldă de primăvară, viața pământească a lui Alexandru Marghiloman. Adversarii săi, căci mai avea încă destul, nu s'au îndurat să nu întovărășească tristul cortegiu cu toate imputările pătimase pe care le puteau aduce acestui bărbat politic, care n'a încetat, totuș, nicio dată să-și iubească neamul. Prietenii săi, căci îi mai rămăs se încă mulți, ne-au transmis cu pietate amara părere de rău pe care atât de dureros a resimțit-o până la marginea mormântului omul de guvernământ, a cărui aleasă inteligență nu mai avusese prilejul să fie de folos țarei sale.

Acum patruzeci de ani, când Alexandru Marghiloman a făcut, cu atâta sigură eleganță, primii săi pași pe arena întrecerilor publice, nimeni n'ar fi bănuit acest sfârșit nedrept. Ursitoarele fuseseră darnice cu el. Îi dăduseră tot ceea ce putea să ceară, pe atunci, un tânăr de treizeci de ani în pragul unei strălucite cariere. Îi dăduseră nume, avere, talent, și mai presus de aceste daruri, care se pot risipi, îl încununaseră cu o precisă stăpânire de sine, cu o judecată plină de cumpăt, cu o putere metodică de voință, însușiri care l'au ridicat până pe cele mai înalte culmi ale năzuințelor sale politice. Din nefericire, în ultimii ani Alexandru Marghiloman nu mai isbutise să găsească un cerc electoral care să-l trimeată în Parlament, deși minunatul său meșteșug oratoric și vechia sa experiență a treburilor publice n'ar fi strălucit numai ca o podoabă inutilă alături de bâlbâiala trivială și de nepriceperea importantă a atâtor antipatici antreprenori ai sufragiului universal.

Vremea va alege, cu nepărtinire, din viața pământească străbătută de umbre și lumini a lui Alexandru Marghiloman, zestrea morală cu care fiecare dintre noi se înfățișează dinaintea veșniciei. Numai ea va avea să fixeze, în linii definitive, rolul pe care fostul președinte al Consiliului dela 1918 și l-a rezervat singur în cursul războiului de întregire al României. În orice caz, judecata posterității nu va putea să lovească cu pedeapsa uitărei fecunda carieră politică a lui Alexandru Marghiloman, care a continuat să reprezinte, până în ceasul său din urmă, în gospodăria internă a țării, o curată tradiție conservatoare, și în jurul căruia au continuat să stea, cu o emoționantă statornicie, incontestabil cele mai oneste și mai valoroase elemente ale vechiului partid conservator.

Și, pentru că în fața nedeslegetei taine a neființei, omenească patimă se cade să poposească și ea o clipă, suntem încredințați, că de-asupra proaspătului mormânt, prieteni și adversari au murmurat deopotrivă: — „Odihnească în pace!”

Celdintăi asalt

Lupta opoziției unite împotriva guvernului a început. Semnalul l'a dat d. N. Iorga, la Cameră, printr'o fulminantă interpelare asupra politicii externe, anunțată cu tremurături de voce și cu un umăr înainte. Evenimentul a fost vestit, cu mult alai, de trompeta democrată a gazetelor din strada Sărindar, care a pregătit opinia publică în vederea unui masacru sângeros. Nu știu ce reporter parlamentar, care fusese de față la declarația de război a dramaturgului din Văleni, și-a răspândit atunci, în câteva zeci de mil de exemplare, impresiile sale de groază. Văzuse cu proprii săi ochi, cum d. I. G. Duca îngălbenise de două ori, când, fulgerându-l cu privirea, d. N. Iorga îi lanseze un scurt și apăsător: — „Ei bine, atunci pe mâine, domnule ministru!”

D. Albert Honigman dela *Lupta* își freca mâinile cu satisfacție. Ceasurile cărmuirii dlui Ion I. C. Brătianu, erau numărate. În douăzeci și patru de ore, partidul național trebuia să fie săltat la putere. D. Pavlică Brătășanu se pregătea să prezideze prima ședință a Micei Antante...

Nu ne lăsăm deloc amăgiți de anumite aprecieri bine cunoscute cu privire la capacitatea politică a noului director al *Universului literar*, atunci când constatăm, cu cea mai perfectă liniște, că mult trâmbițatul atac, pe reușita căruia se puneau atâtea nădejdi, n'a însemnat altceva decât o fâsăitoare plescăitură de sabie în apă. D. N. Iorga, lăsându-se purtat în voie de arțăgosul dumisale temperament, a fost pur și simplu lamentabil. Deslănat și confuz, diluat și meschin, încercând să vorbească de sus și bălăcindu-se tot timpul în urâta mocirlă a dușmăniilor sale improvizate, noul comandant al „Federației” desgropate n'a reușit să dea nici o lovitură în plin. Pornind să înfieraze până la totală ei distrugere politica externă a guvernului, — vulnerabilă, desigur, din atâtea puncte de vedere, — d. N. Iorga a săvârșit dela

Început două greșeli fatale. Mai întâi, de unde se arătase că va fi fără cruțare față de dl I. G. Duca, căruia unii confrăți grăbiți și începuseră să-i plângă de milă, a fost dimpotrivă cât se poate de dulce și de prevenitor, repezind asupra presupusei sale victime o uluitoare avalanșă de complimente. Pe băncile țărăniste, această mieroasă atitudine a dlui N. Iorga a produs imediat o adevărată consternare. După modesta noastră părere, mirarea nu era îndreptățită. Recunoscătorul autor al comediei „Sarmală, amicul poporului” nu putea să uite, că o mare parte din călătoriile dumisale familiare în străinătate se datoresc bunăvoinței, exprimată în valută forte, a nevinovatului titular dela Externe. Deci, a lăsat-o și dumnealui mai moale...

A doua greșală a dlui N. Iorga a fost și mai gravă. Impetuosul candidat la prezidenția Consiliului de miniștri a uitat, că îndrumarea politicii noastre externe e o problemă de existență națională, care trebuie să rămână de-asupra rivalităților launtrice, și a tratat chestiunea alianțelor României ca dela tribuna sălei „Dacia”, sau chiar mai rău. A denunțat pe dl Ion I. C. Brătianu guvernului dela Belgrad acuzându-l că complotează cu bulgarii împotriva Jugoslaviei; a vorbit cu neînțelese subînțelesuri despre „intrigi de alcovuri”, pe care dumnealui, cu siguranță, le-o fi știind și a pomenit de „vizirate”, de „oculte”, și de „pașalăcuri”; a pus din nou pe tapet arzătoarea controversă asupra jandarmeriei, pentru a sfârși cu o ofertă la adresă partidului liberal, cu care intransigentul dl N. Iorga se arată gata a schimba răspunderea guvernării, când puterile dumisale, ca orice puteri omenesti, vor osteni...

Cel dintâi asalt al opoziției a început, prin urmare, cu temenele în fața băncii ministeriale, s'a rățoit apoi vreme de o jumătate de ceas împotriva unui o ultim guvernamental, care, după părerea interpellatorului, nu apreciază cu destulă larghețe serviciile aduse, și a sfârșit printr'o cerere deghizată de milostenie. Dl N. Iorga a vrut, probabil, să câștige un mare succes pe seama blocului naționalo-țărănist. N'a reușit, însă, decât să-și deziluzioneze proprii dumisale tovarăși.

Acum, firește, vine rândul dlui Iuliu Maniu. Dar, ne interesăm foarte sincer, pe unde o fi dl Iuliu Maniu?

Conferința Micei Antante

În mijlocul unei atmosfere foarte cordiale s'a desfășurat la București, în săptămâna aceasta, conferința Micei Antante, realizându-se o perfectă unitate de vederi asupra tuturor problemelor luate în discuție. La acest fericit rezultat s'a ajuns relativ ușor. Chestiunile care ar fi putut da loc la neînțelegeri nu s'au discutat...

Nimeni nu poate tăgădui, că cele trei țări care alcătuiesc Mica Antantă: România, Cehoslovacia și Jugoslavia, au multe și însemnate interese similare în politică internațională. În nenumărate privințe aceleași interese. Obârșia acestei legături trebuie căutată, în primul rând, în însăși rezultatele războiului mondial. Fiecare dintre cele trei țări care

alcătuiesc Mica Antantă își datorește conturul ei geografic de astăzi desmembrării la care a fost supusă vechea Austro-Ungarie. Fiecare și-a recâștigat libertatea națională pe urma schimbărilor de frontieră operate asupra Europei centrale. Fiecare stă de veghe, păzind să nu învie strigoi...

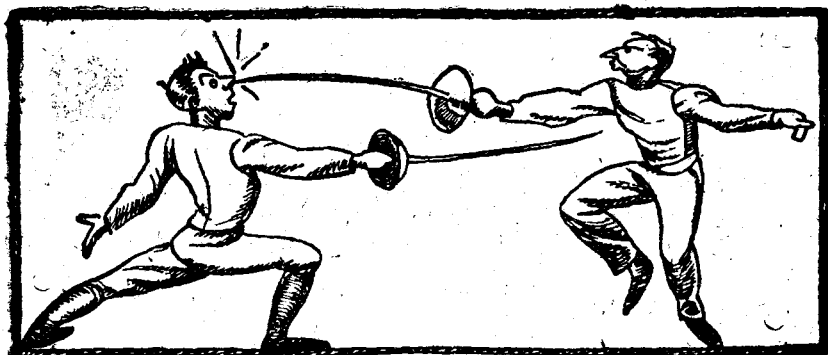
Mica Antantă și-a ales, prin urmare, un obiectiv sigur și precis: respectarea tratatelor de pace, care garantează actuala stare de lucruri. În fața unei îngrijorări comune, alianțele dintre popoare nu mai sunt rodul unor sforțări diplomatice, ci răsar din însăși natura lucrurilor, ca o lege a solidarității. Și Mica Antantă trăiește, plină de vigoare, în cadrul acestor preocupări externe, bine lămurite și prudent limitate.

Ar fi însă o copilărie, să se creadă că existența, oricât de trandafirică, a Micii Antante, satisface pe deplin siguranța frontierelor noastre. Sforțările noastre nerăbdătoare pentru consolidarea României întregite sunt tulburate din afară de o altă incertitudine, cu mult mai serioasă, care ne vine dinspre Răsărit. Preocuparea de căpetenie a politicii noastre externe, pentru un lung șir de ani, rămâne problema rusească. Aceasta, într'adevăr, este o primejdie, care nu se poate asemui nici pe departe cu aceea pe care o reprezintă vitejii apărători de rasă ai amiralului Horthy. Din nefericire, Mica Antantă nu ne apără de această primejdie. Nici Cehoslovacia, și cu atât mai puțin Iugoslavia, nu va trage sabia în ziua când vom fi atacați pe Nistru.

Politica noastră externă trebuie să-și caute prin urmare și alte puncte de susținere. Așa cum a făcut guvernul din Praga, când a căutat să neutralizeze primejdia germană printr'o alianță cu Franța; așa cum a făcut guvernul din Belgrad, când a găsit cu cale să se apere de primejdia italiană printr'o alianță cu Italia însăși. Prin chiar pilda lor, prietenii noștri din Mica Antantă ne-au arătat calea pe care trebuie să mergem.

Actualul guvern al României pare să nu vadă această cale. Atât mai rău, — nu pentru el, ci pentru țară.

ION BALINT

GAZETA RIMATA

Terține pentru domnul Jorga

BCU Cluj / Central U *Subsemnatul ocupându-se cu spiritismul, cu prilejul reprezentării piesei „Moartea lui Dante„ de N. Jorga a fost rugat de autorul „Divinei Comedii“ să transmită comediei profanatorii, cele ce urmează :*

*Credeai, Maestre, că vei crește'n jală,
Fiindcă eu am scris de mult „Infernul“,
De-i scrii, acum, o piesă infernală?*

*Și Topârceanu mi-a întors eternul
Pe dos, în parodiantele-i terține,
Că râzi de ele pân'te doare sternul ;*

*Dar el a pus mai mult talent ca tine,
Și fără să consulte documente
A isbutit (ciudat!) să scrie bine.*

*Când sunt chestiuni atâta de urgente,
De ce te mai ocupi de poezie?
Stai binișor în „dolce farniente“,*

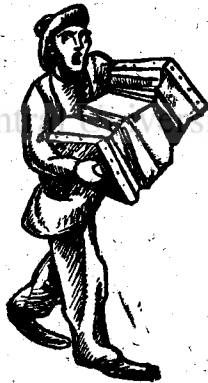
Sau, dacă ai prea multă energie
Din pricina lecturilor picante,
Fă sport : motocicletă, călărie,

Invață dansuri abracadabrante
Și scrie despre întreaga omenire
Capitole de dramă palpitate ;

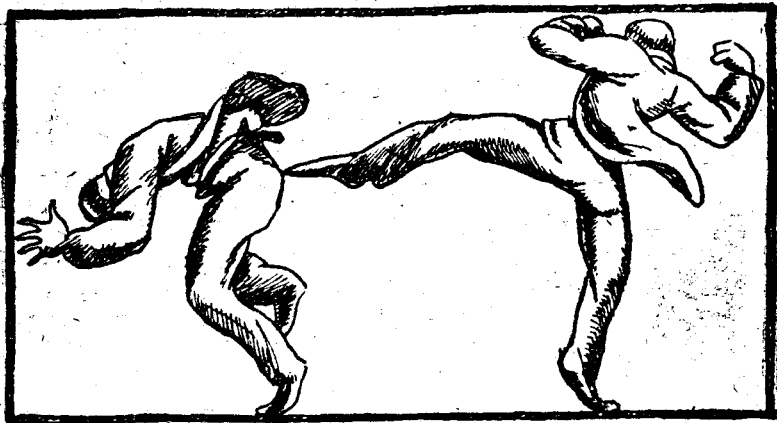
Dar ca tovarăș întru nemurire
Slăbește-mă ! Al dumitale

D a n t e.

p. conf. AL. O. TEODOREANU

P. S. După cum se poate vedea din șirele de mai sus, autorul „Divinei Comedii” spune dlui profesor Iorga când tu (familiaritate inexplicabilă din moment ce-l neagă ca literat), când *dumneata*. E clar, că necesitățile ritmului riguros al endecasilabului, l’au silit pe Dante să uzeze de-o așa numită licență poetică (se știe că și în această privință dl Iorga e doctor). Am subliniat aceasta pentru a da marelui nostru istoric posibilitatea să servească o binemeritată lecție de cuviință și prozodie prezumpțiosului florentin.

INSEMNĂRI

Vorbele mari. — Jignitoarea brutalitate dela Zgurița, a cărei victimă a fost d. Pantelimon Halippa, fruntașul basarabean, s'a încheiat cu rezultatul bine cunoscut. Ofițerul de jandarmi, autorul regretabilelor palme, a fost dat judecăței pentru abuz de putere. Nemulțumită cu această satisfacție, opoziția naționalo-țărănistă s'a coalizat împotriva guvernului, găsind în sfârșit mult-căutata platformă de înțelegere. Toată lumea s'a declarat, astfel, mulțumită. Până și d. Pantelimon Halippa.

Să ne fie, totuș, îngăduit să semnalăm cu acest prilej unele manifestări provinciale ciudate, pe care, în fierbințeala evenimentelor, prea puțini le-au băgat în seamă. Există, în diferite colțuri ale țării, de predilecție pe la periferii, unii concetățeni de-ai noștri, foarte supărăcioși din fire, cari au prostul obicei de a arunca în discuție, oridecâteori au vreo nemulțumire, vorbe mari și amenințări defniti-

ve. De câte ori nu le place ciorba dela restaurant, de câteori trenul de persoane are o întârziere de zece minute, de câteori sergentul de stradă se cam răstește la ei, — căci forța publică n'are] totdeauna la îndemână oameni bine-crescuți, — acești irascibili copii, de curând regăsiți, ai României-întregite se proclamă exasperați, se indignează împotriva istoriei, calcă în picioare hotărârile Conferinței de pace, și se declară gata să desfacă ce-eace li se pare că ei însuși au făcut. La cel mai mic necaz, fiecare amenință congestionat, că „strică uni-rea!“ ...

Ori de câteori matadorii partidului național resimțeau mai adânc neplăcerile unei îndelungate opoziții, această amenințare s'a auzit subț cerul Ardealului. În repetate rânduri, d. Alexandru Vaida a pomenit despre o eventuală „revizuire a pactului dela Alba-Iulia“, iar la un moment dat, când primăria Clujului a refuzat să

concesioneze uzinele ei electrice fabricii „Ganz” din Budapesta, se vorbea stăruitor despre convocarea Marelui Sfat de la Sibiu, care să aranjeze această chestiune conform dreptului giților. Acum, scena se repetă în Basarabia. Ca răspuns la gestul nesocotit al locotenentului Popescu, câțiva amici politici de-ai dlui Pantelimon Halippa s’au și grăbit să agite acasă ideea unei noi adunări a Sfatului Țării la Chișineu, în care basarabeni să se pronunțe încă odată, dacă au făcut bine ori nu, unindu-se cu Regatul la 1918.

Ori cât de justificată ar fi supărarea cuiva, cum pot lua naștere astfel de nesocotite atitudini? Cum se pot rosti asemenea vorbe mari, a căror gravitate nu stau s’o măsoare, de obicei, nici aceia cari le rostesc? Nu-și dau seama, acești separatiști proaspăt ieșiți din găuoața întunecoasă a robiei, că unitatea statului român nu e opera unei singure generații, și că ea nu se poate desființa, de pe o zi pe alta, pentru că un suprefect a fost prins furând, sau pentru că domnișoara dela poștă a închis ghișeul prea de vreme? Scăderile fiecăruia dintre noi sunt ale tuturor, și cu toții se cuvine să ne străduim a stărpi răul, acolo unde el există cu adevărat.

Reintoarcerea. — Frontul unic al opozției democratice nu fusese încă definitiv consolidat. În privința aceasta, astăzi, nu mai există nici o îndoială. Răstăpătul prunc al sufragiului universal, dulcea mascotă a țărăniștilor, fetișul neprețuit al partidelor de stânga, dl C. Argetoianu în fine, de vreme ce trebuie să-i spugem pe nume, a sosit în Capitală. Fostul amic al dlui Schuller a debarcat pe peronul gării de Nord ținând între dinți o scobitoare, — sâvenir de vagon restaurant, — și având grije să nu se coboare din tren

cu stângul înainte. Să nu poarte cumva ghinion campaniei pentru răsturnarea guvernului!

La un moment dat, dl C. Argetoianu înghețase. Credea că i-a ieșit un popă în cale... Totul ar fi fost pierdut! Dar nu, pravoslavnică barbă care produsese toată confuzia era a dlui N. Iorga. Apostolul de la Văleni ieșise întru întâmpinarea tovarășului său și era vesel. Simphonul întârziase cincisprezece minute și, în așteptare, scrisese o dramă socială în cinci acte. În trei replici scurte, eșutându-se cu o tiradă de o durată ceva mai lungă, dl N. Iorga povesti noii sosit cum a decurs istorica ședință a Camerei în care s’a hotărât coaliția cu partidul țărănesc. Dl C. Argetoianu a primit un raport amănunțit despre toate pupăturile distribuite cu acel prilej. Regretând că a fost lipsă la apel, dsa s’a declarat gata să regăsească ocazia pierdută și a început să se sărute cu cei de față.

Dl Virgil Madgearu lipsea de pe peron.

Ajuns acasă, dl C. Argetoianu a acordat un „interview” unui reporter de la o gazetă clandestină a partidului național, proclamând solemn, ca rezultat al călătoriei dumisale în străinătate, că „România e cea din urmă țară de pe lume”. Înregistrând această declarație, atât de măgulitoare pentru toți românii, dl N. Iorga a exclamat mirat: — „Și nici într-o astfel de țară să nu pot ajunge prim-ministru?”

Apoi, n’a mai fost nimic...

Congresul presei latine. — Joia trecută, în ziua de 14 Mai, s’a deschis la Florența, în Palazzo Vecchio, al treilea congres al presei latine. La această întrunire au fost chemați delegați din toate capitalele latine: Paris, Madrid, Lisabona, Bruxelles și, bineînțeles, București.

Nu știm, dacă România a răspuns invitației ce i s'a făcut, nici n'am aflat numele delegatului care va reprezenta, în congresul dela Florența, gazetăria românească. Bănuim, totuși, că acesta n'a putut să fie decât d. Grauer dela *Adevărul*.

E singurel ziarist bucureștean, care se trage direct din Traian...

10 Mai la Galați. — Dar ce s'a întâmplat de 10 Mai la Galați; vă veți întreba, ca să merite atenția unei înregistrări deosebite? Nu s'a executat și aici, ca în toate celelalte orașe ale României întregite, cunoscutul program stereotip, în cadrul căruia se sărbătorește de obicei această festivitate națională? Tradiționalul „Te Deum” cu autoritățile în frac, severa paradă militară în pas de defilare, conferința ocazională cu binevoitori ascultători, tot de ocazie...

Ba da, dar a mai fost și altceva. Iată cum anunță corespondentul *Dimineții* desfășurarea serbării: — „La orele 10 dimineața s'a oficiat la Templul israelit un serviciu divin, la care a luat parte d. Iacob Margulies, rabinul șef al orașului, care a vorbit despre însemnătatea zilei de 10 Mai. Au luat parte autoritățile civile și militare. Cuvântărea rabinului-șef a răspuns d. Onose, prefectul județului. Intreaga asistență s'a îndreptat spre Catedrală, unde serviciul divin a fost oficiat de către episcopul Cosma Petrovici, „Punct.

Corespondentul *Dimineții* a uitat să ne spună, dacă la Catedrală s'a mai pomenit odată despre însemnătatea zilei de zece Mai, și dacă d. Onose, prefectul județului, a mai răspuns acestei cuvântări. Se vede, că n'a mai fost nevoie, de vreme ce vorbise d. Margulies la Templul israelit!... Cetățenii din Galați s'au arătat, probabil destul de mulțumiți, că întreaga asistență, cu toate autoritățile civile și

militare, n'a uitat să se îndrepte și spre Catedrala românească. În fierbințele discursului, s'ar fi putut întâmpla ca d. Onose, prefectul județului, să plece dela Templu direct acasă...

Ingratitudinea bonului de Tezaur.

— Unul dintre oamenii politici, a cărui situație apare oarecum cam ciudată în sânul opoziției naționale-țărăniște, este fără îndoială dl C. Argetoianu. Fostul ministru de Interne (și „ad-interim” la Finanțe, cum zice *Vilitorul*) a fost ani de-arândul ținta unor sângeroase atacuri din partea partidului țărănesc. Niciodată un adversar nu fusese lovit cu o mai cruntă îndărătnicie; niciodată invinuirii mai precise nu atinseseră mai greu cinstea cuiva; niciodată o reconciliere între doi vrăjmași nu păruse mai anevoioasă. Partidul țărănesc socotea pe dl C. Argetoianu drept cel mai primejdios și mai cinic reprezentant al incorectitudinii politice și al spiritului reacționar. E destul să amintim, că cererea de dare în judecată a dlui C. Argetoianu pentru cunoscuta afacere a bonului de Tezaur pornise din rândurile partidului țărănesc, ai cărui deputați iscăliseră până la unu moțiunea acuzatoare. Dacă cererea de dare în judecată n'a fost pusă până acum la ordinea zilei, aceasta se datorește numai bunăvoinței excesive a majorității guvernamentale, care s'a străduit să înmormânteze suspecta afacere în secțiunile Camerei, unde a fost repartizată spre examinare.

Astăzi, dl C. Argetoianu pornește cot la cot cu țărăniștii care l-au acuzat, ca să gonească dela cârma țării pe liberalii care l-au salvat... Orice ați spune nu e tocmai o situație comodă. Căci, iată ce n'ar fi exclus să se întâmple. Un deputat glumeț din majoritate ar putea să ceară, într-o bună zi, să se pună în discuție cererea de dare în

judecată. * Și Camera ar putea să aprobe acest punct de vedere. Ce-ar face atunci partidul țărănesc? Ar retracta și ar cere scuze?

Nu, nu, repetăm, situația dlui C. Argetoianu în sânul opoziției naționalo-țărănistă apare oarecum cam ciudată...

Fecforul lui Avram Iancu. — Marele patriot român Albert Honigman, care este, după cum se știe, viță autentică de moț dela Scărișoara, a cefit în gazetele maghiare știrea despre moartea unui așa zis fiu al lui Avram Iancu, și l-a pōdidit emoția. Intr'un prelung accent de indignare, venerabilul profesor de naționalism își rostologeste din vârful străzii Săriindar trāsnetele sale de hārt e, și adresează națiunei nerecunoșcătoare următoarea filipică tremurătoare: „S'a știut ce noiște avea la opinci *) Avram Iancu, câte pene purta la pălărie, cum își ținea pușca și cum țara apoi toiagul noduros, dar nu s'a știut că de pe urma Craiului Munților, mai rămāsese în lume și o oīraslă, un copil care era acum moșneag, și care își purta sārăcia și bătrānețea pe străzile budapestane!”

Cu toate accesele sale de lirism, dl Albert Honigman a nimerit-o prost. Mai întâi, că despre probabila existență a unui copil natural, rămas pe urma lui Avram Iancu și purfānd bișneinșeles alt nume, se cam știa. Dar, bătrānul care a închis ochii, deunāzi, la Budapesta, nu era acest presupus vlāstar al nefericitului Moț. Acela a murit mai de mult. A fost o eroare, care s'a lāmurit repede.

Dar, se putea oare ca inima de ardelean a lui Albert Honigman să nu tresarā de durere?

*) Dl Albert Honigman știe despre noiștele dela opinci dela rāposatul său unchi, Blumenthal, care ținea o dughianā de pielārte în Targul-Cucului.

Documentele vremii. — Transcriem aci, fără niciun comentariu, așa cum îl culegem din gazete, următorul fapt divers. În trenul de Giurgiu a fost găsit mort, în urma unui atac de cord, președintele judecātoriei Vidra, Grigore Marinescu. Defunctul avea gradul de preșident de tribunal și urma să fie ridicat la acela de consilier de Curte. Eminentul magistrat lasā în urmă șase copii. Unul din ei era bolnav. În ficare zi, părintele aducea fiului său suferind două sticle cu lapte, care la Vidra se vinde ceva mai ieftin ca la București. Integru și sārăc, nefericitul lasā regrete, cārora nu cuvintele scrise ori rostite le-ar putea arāta profunzimea. Soția lui l'a găsit într'un cōșciug de brad nāatural, — la Morgā. O sticlă se spārsese. A doua sticlă, plină cu lapte, era încă în mână împietrită a mortului. În hainele lui s'a găsit suma de 5 lei — constituind întreaga-i avere — și o jumătate bilet de clasā treia, Vidra-București.

Nu spune această tristă întâmplare mai mult decât orice articol chilometric despre mizeria funcționarilor?

Procesul Zelea Codreanu. — Spre sfârșitul acestei luni se va judeca, de către Curtea cu jurați din pașnicul oraș al Turnului Severin, procesul studentului Corneliu Zelea-Codreanu, învinuit deucidere cu premeditare fāptuită asupra lui Constantin Manciu, fostul preșef de poliție din Iași.

Socotim, că am săvārși o greșală, dacă am anticipa asupra epilogului judiciar al acestei drame, care, după cum am arātat la vremea sa, s'ar fi putut evita. Așteptăm verdictul justiției cetățenești, care este inapelabil. În ace aș timp, însă, nu ne putem opri să nu relevăm iarā atitudinea desmātātă a presei romāno-semitē din strada Sāriindar, care, potrivit unui înrādācinat

obicei al său, confecționează argumente pentru interesele ei de tarabă din tragedia care sapă adânc, în momentul acesta, conștiința unui tânăr dintre cei mai de seamă ai generației sale. În colobanele suspecte ale negustorilor de cerneală dela *Adevărul* și *Lupta*, unde se lăfăiește de obicei atâta indulgență față de tot soiul de delicvenți, procesul lui Corneliu Zelea Codreanu a fost judecat de mult, și cu osânda de ultimă instanță a d'or Grăuer și Honigman se pecetluiește, în chip perfid, întreaga mișcare națională a studenției române.

Mai de nol, stîmabili'or, mai domol. Indiferent de sentința care se va rosti peste o săptămână la Turnu-Severin, nu va rezulta de aci nici un câștig pentru dumneavoastră. De ce vă bucurați atât de tare, și așa de timpuriu? Ideia națională, pentru care se frământă astăzi toată populația românească a Universităților noastre nu va suferi, în niciun caz, înfrângere.

Nestatornicia profesională. Ziarul *Indreptarea* se indignază cu drept cuvânt împotriva curajului apostolic, cu care d. N. Iorga învinovățește pe alții de nestatornicie. Statornicia, zice confratele nostru, această rară însușire umană, nu se putea bucura de un șampion mai nimerit.

Ilustrul savant, de un sfert de veac dă, ca un al doilea Frizzo Fregolli, reprezentațiunii (gratuite) de transformism.

D. Iorga apare orator (la balcon) și dramaturg (în tren). D. Iorga apare franco fil (la primul fel de mâncare) și franco-fob (la desert). D. Iorga e germano fil (când a pus mâna pe clanță) și germano-fob (când a intrat în casă). D. Iorga e antisemit (în calea Victoriei) și semito-fil (în strada Paris). D. Iorga e simbolist (noaptea) și tradiționalist (dimineața). D. Iorga e vege-

tarian (dimineața) și carnivor (noaptea). D. Iorga e poet (cu o mână) și critic (cu alta). Varianta corespunde și pentru picioare.

Arta transformistică a șefului național fiind psihică, înrece chiar în viteză și prestidigitatie pe aceea a lui Fregolli. Totuși d. Iorga are tot dreptul de se erijeze în șampion al statorniciei. D-sa dă o dovadă pe care nu i-o poate contesta nimeni (în țară sau în străinătate): barba. Putem oferi un grandios premiu aceluia care ne ar putea dovedi că a văzut, măcar a singură secundă, pe d. Iorga fără barbă.

Propagandă confesională. — Gazetele partidului național nu scapă nicio ocazie să deplângă din baierile inimei, cu sinceritatea proverbială a familiei dlui Iuliu Măniu, diferitele aspecte ale neînțelegerilor confesionale.

Faptele din nefericire, vorbesc altfel. Noi am arătat, în diferite rânduri, că unii dintre cei mai apropiați colaboratori ai domnului Iuliu Măniu se dedau la o acțiune de permanentă provocare în această direcție. Iată o nouă dovadă. În ziarul *Românul*, care apare la Cleveland în America, și care face, de dincolo de Ocean, politică militantă în favoarea partidului național, a apărut un articol plin de insulte la adresa bisericii ortodoxe, împotriva căruia nici măcar nu mai protestăm.

Iată ce scrie *Românul*: „Când va bate ceasul, popimea bisericii ortodoxe va avea să plătească cu amar ticăloșiile pe care le săvârșește astăzi.

„Dela patriarch și până la episcop, și dela episcop până la cel din urmă popă din epoca bucoavnei, toți vor avea să-și dea odată seamă de faptele imorale și mișelești pe care le practică astăzi“.

Am înțeles Aceasta este propaganda pentru armonia confesională. Felicitările noastre...